

ENONTEKIÖN KUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS 2020

1. Kunnan valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Enontekiön kunnan tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet:

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Birgitta Eira, pj. (31.8.2020 asti)	Oula-Matti Palojärvi
Helinä Hautamäki, pj (31.8.2020-)	Nils-Henrik Valkeapää
Hannu Ranta, vpj.	Helinä Hautamäki (-31.8.2020)
Heikki Järivistö	Sanja Uusikartano (11.11.2020-)
Alpo Vuontisjärvi	Alpo Peltovuoma
Ulla-Maija Syväjärvi	Sannamari Blinnikka-Tyrväinen

2. Tarkastuslautakunnan toiminta ja tilintarkastus

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Kunnan ja konserniyhtiöiden tilintarkastusyhteisönä on KPMG Oy Ab, vastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Juha Väärälä.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2020 aikana 6 kertaa (2019: 3 kertaa). Lautakunta on käsitellyt kokouksissaan 49 pykälää (2019: 24 pykälää). Tarkastuslautakunnan työskentely on tapahtunut kokoustyöskentelynä kunnanvirastolla, mutta kokouksiin on ollut mahdollista osallistua myös etäyhteydellä. Tarkastuslautakunta ei ole tehnyt erillisiä vierailuja arvioinnin kohteena oleviin toimipaikkoihin. Tarkastuslautakunta on käsitellyt saapuneet sidonnaisuusilmoitukset kokouksissaan ja laittanut ne valtuustolle tiedoksi. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen aikana syntyneistä havainnoistaan yhteenvetoraportissa 3.6.2021.

Esteellisyydet:

- Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja 31.8.2020 asti toiminut Birgitta Eira ei ole osallistunut Kiinteistöosakeyhtiö Enontekiön kunnanasuntojen (puheenjohtajana) eikä vammaisneuvoston arviointiin (puheenjohtaja).
- Jäsen Hannu Ranta on Enontekiön Sähkö Oy:n ja Kiinteistö Oy Enontekiön Kunnan Asuntojen hallituksen jäsen eikä tästä syystä ole osallistunut näiden yhtiöiden arviointiin.
- Ulla-Maija Syväjärvi on jäävännyt itsensä Enontekiön Vesihuolto Oy:n (hallituksen jäsen), hyvinvointilautakunnan (varajäsen), vanhusneuvoston (vanhusneuvoston varapuheenjohtaja) arvioinnista.
- Alpo Peltovuoma ei ole osallistunut Enontekiön Vesihuolto Oy:n (hallituksen jäsen) eikä hyvinvointilautakunnan arviointiin (hyvinvointilautakunnan jäsen).
- Helinä Hautamäki ei ole osallistunut Elinvoimalautakunnan arviointiin 22.9.2021 jälkeen toimiessaan varajäsenenä syksyn 2020 aikana pidetyissä kokouksissa.

Kokouksissa kuultuina:

Tarkastuslautakunnan kokouksissa on kuultu vuoden 2020 asioihin liittyen muun muassa seuraavia henkilöitä:

- Henkilöstöjohtaja Matti Ikonen

- Hallintojohtaja Leni Karisaari
- Kunnanjohtaja Jari Rantapelkonen
- Enontekiön Sähkö Oy:n toimitusjohtaja Johannes Rauhala
- Controller Markus Viljanen
- Isännöitsijä Mirja Tervo

3. Vuoden 2019 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointia

Tarkastuslautakunta on vastaanottanut kunnanhallituksen laatiman vastineen vuoden 2019 arviointikertomukseen liittyen. Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 19.11.2020 § 47 merkinnyt tiedoksi saadut vastineet ja todennut, että *se arvioi valtuuston asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista kunnassa sekä kuntakonsernissa rippumattomasti.*

Kunnanhallitus on käsitellyt vuoden 2020 tilinpäätöksen 24.5.2021 (120 §). Tämän jälkeen tilinpäätökseen on tehty oikaisu ja korjattu tilinpäätös on hyväksytty kunnanhallituksessa 7.6.2021 (§ 136). Kuntalain 113 § mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta kysyy millä toimenpiteillä varmistetaan, että vuoden 2021 tilinpäätös valmistuu kuntalain edellyttämässä määräajassa? Tilinpäätöksen valmistumisen määräajoissa on ollut haasteita useana vuonna peräkkäin. Viivästymistä on esim. viime vuonna selitetty tytäryhtiöiden tilinpäätösten valmistumisen myöhästymisellä. Tarkastuslautakunta muistuttaa kunnanhallitusta siitä, että konsernitilinpäätöksen laadinta on emoyhtiön vastuulla ja sen tulee huolehtia, että konserniin kuuluvat yhtiöt ja yhteisöt pysyvät tilinpäätöksen laadinta-aikataulussa. Tytäryhtiöt ovat emoyhtiönsä määräysvallassa jolloin omistajalla on vastuu ja velvollisuus huolehtia siitä, että tytäryhtiö toimii kuten omistaja vaatii. Tarkastuslautakunta kysyy onko esim. tytäryhtiöille laadittu kirjalliset ohjeet tilinpäätösaikataulujen osalta ja miten omistaja on valvonut aikatauluissa pysymistä?

4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tilinpäätöksessä on esitetty selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan organisaation tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan laillisuudesta. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamista.

Kunnan talousprosesseihin sisältyy joitakin vaarallisia työyhdistelmiä. Neljällä henkilöllä on niin kutsuttu vaarallinen työyhdistelmä johtuen käyttöoikeuksista eri taloushallinnon järjestelmiin. Lisäksi kunnan kirjanpito-ohjelmaan on käyttöoikeudet 31:llä henkilöllä.

Tarkastuslautakunta kysyy, millaisilla vaihtoehtoisilla toimenpiteillä johto on varautunut vaarallisista työyhdistelmistä syntyneisiin riskeihin? Lisäksi tarkastuslautakunta kehottaa tarkastelemaan, onko kaikilla 31:llä henkilöllä tarpeellista olla käyttöoikeus kunnan kirjanpitoon.

5. Tavoitteiden toteutumisen arviointi

TUOSLASKELMA (1000€)	31.12.2020	31.12.2019	Muutos	Muutos-%	TA 2020	Toteuma-%
Toimintatuotot	2 399	2 496	-97	-3,90 %	2 199	109,09 %
Henkilöstökulut	-6 553	-6 826	273	-4,00 %	-6 822	96,05 %
Palvelujen ostot	-9 033	-8 657	-376	4,34 %	-9 518	94,90 %
Ostot tilikauden aikana	-1 036	-1 011	-25	2,43 %	-1 039	99,69 %
Avustukset	-542	-504	-38	7,55 %	-561	96,65 %
Vuokrat	-330	-377	47	-12,53 %	-388	85,05 %
Muut toimintakulut	-136	-119	-17	14,26 %	-120	113,80 %
Toimintakulut yhteensä	-17 629	-17 495	-135	12,04 %	-18 447	95,57 %
TOIMINTAKATE	-15 231	-14 999	-232	8,14 %	-16 249	93,74 %
Verotulot	6 394	6 263	131	2,09 %	6 450	99,13 %
Valtionosuudet	9 753	8 789	963	10,96 %	9 026	108,05 %
Rahoitustuotot ja -kulut	241	343	-103	-29,91 %	290	83,10 %
VUOSIKATE	1 157	397	760	191,30 %	-483	n/a
Poistot ja arvonalentumiset	-510	-366	-144	39,37 %	-395	129,02 %
TILIKAUDEN TULOS	647	31	616	1956,69 %	-878	n/a
Poistoeron lisäys - / vähennys +	2	-40	42	-105,02 %	0	n/a
Varausten lisäys - / vähennys +	0	41	-41	-100,00 %	0	n/a
Rahastojen lisäys - / vähennys +	0	0	0	n/a	0	n/a
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	649	32	618	1952,11 %	-878	n/a

A) Taloudelliset tavoitteet

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tarkastuslautakunta toteaa, että Enontekiön kunnan tilikauden 2020 vuosikate on 1,2 milj. euroa (2019: 397 tuhatta euroa). Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä. Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi poistoihin, investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli kunnan vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä. Kunnan vuosikate tilikaudella 2020 riitti hyvin kattamaan tilikauden aikana tehdyt suunnitelman mukaiset poistot sekä lisäpoistot.

Toimintatuotot pienivät edellisvuodesta ollen 2,4 miljoonaa euroa (2019: 2,5 miljoonaa euroa). Tilikauden aikana on muutettu kirjaustapaa myynti- ja maksutuottojen välillä siten, että niiden osalta tilikausi 2020 ei ole täysin vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa. Kokonaisuutena toimintatuottojen muutosta selittää muun muassa vuokratuottojen pieneneminen johtuen koronaviruspandemiasta sekä muiden tuottojen vähentyminen.

Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 135 tuhatta euroa. Toimintakulujen merkittävimmän kasvun selittää tilikauden aikana hankitut runsaat asiantuntijapalvelut, joita on hankittu sekä Enontekiön Sähkö Oy:n osakkeiden myyntiin että Enontekiön Lentokentän hankintaan liittyen.

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 649 tuhatta euroa, kun edellisenä vuonna kunnan tilikauden ylijäämä oli 32 tuhatta euroa. Tilikauden ylijäämään voidaan olla tyytyväisiä. Valtuuston muutetun talousarvion mukaiseksi alijäämäksi loppuvuonna 2020 hyväksyttiin noin -878 tuhatta euroa. Ylijäämäisiä tilikausia on Enontekiön kunnassa syntynyt ainakin viitenä peräkkäisenä vuotena. *Suurin selittävä tekijä tilikauden suurelle ylijäämälle ovat valtionosuudet, joita maksettiin kunnille 2020 koronaviruspandemiasta johtuen. Ilman näitä kunnan tulos olisi jäänyt alijäämäiseksi.*

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt tänäkin vuonna huomiota tuloslaskelman verorahoitukseen. Ensimmäistä kertaa useaan vuoteen kunnan saamat verotulot pienivät vuonna 2019, mutta vuonna 2020 notkahdus korjaantui taas positiiviseksi ja verotulojen kasvu edellisvuoteen nähden oli 2,1 % (131 tuhatta euroa). Myös

valtionosuudet kasvoivat tilikaudella 11,0 % vertailuvuoteen nähden (963 tuhatta euroa), johtuen kuntien saamista valtionosuuksista, joita maksettiin koronaviruspandemiasta selviytymiseksi.

Alla olevassa taulukossa on esitetty talousarvion toteuma sitovan tavoitteen, toimintakatteen, osalta toimialoittain. *Toimialat ovat pysyneet talousarviotavoitteissaan hyvin. Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä miten esim. mahdollinen korona-aikana syntynyt hoitovelka näkyy perusterveyden- ja erikoissairaanhoidon kuluissa tulevaisuudessa ja räjäyttääkö mahdollinen hoitovelka käyttötalouden menot pilviin tulevina vuosina.*

Toimiala	TA 2020	31.12.2020	Toteuma-%
Hallinto	-1 336	-1 317	98,58 %
Henkilöstö	-258	-246	95,35 %
Kehittäminen ja elinvoima	-533	-531	99,62 %
Infrastrukturi	-188	-161	85,64 %
Opetustoimi	-2 811	-2 726	96,98 %
Varhaiskasvatus	-812	-691	85,10 %
Vapaa-aika, nuoriso ja kulttuuri	-706	-666	94,33 %
Viestintä	-140	-134	95,71 %
Sosiaalitoimi	-3 142	-2 987	95,07 %
Perusterveydenhuolto	-3 022	-2 924	96,76 %
Erikoissairaanhoido	-2 990	-2 538	84,88 %
Pelastustoimi	-311	-311	100,00 %
Yhteensä	-16 249	-15 232	93,74 %

Hallinto

Hallinnon tehtävänä on vastata kuntakonsernin johtamisesta, kunnanhallituksen asioiden valmistelusta, esittelystä ja päätösten täytäntöönpanosta, suhdetoiminnan hoitamisesta, kehittämisestä, elinvoiman johtamisesta sekä viestinnästä ja markkinoinnista. Hallinto järjestää myös hallinto- ja talouspalvelut kunnalle ja osittain myös tytäryhteisöille.

Hallinnon toimintakate toteutui 20 tuhatta euroa budjetoitua parempana talousarviopoiikkeaman ollessa 1,42 %. Alitus johtuu kulujen ennakoitua pienemmästä toteutumisesta.

Muuta hallinnosta:

Hallinnon toiminta valtuuston päätösten toimeenpanossa on tarkastuslautakunnan mukaan ollut sekavaa. Isoissa päätöksissä on toimivaltaa siirretty viranhaltijoille, mikä osittain kertonee päätöksenteon valmistelun puutteista.

Valtuusto päätti ostaa elokuussa 2020 Enontekiön lentokentän. Valtuuston ostopäätöstä ohjasi toukokuussa 2020 valtuuston yksimielinen tahtotilan ilmaisu "Enontekiön lentotoiminnan turvaamiseksi lentoaseman Maa-alueet ja infrastrukturi tulee säilyttää julkisen tahon omistuksessa myös jatkossa".

Enontekiön lentoaseman lakipalvelu- ja asiantuntijapalveluiden hankinnassa ei ole noudatettu hankintalakia ja hyvää hallintoa. Hankinnat jätettiin kilpailuttamatta, jotta johtavien viranhaltijoiden päätöksillä voitiin hyväksyttää eri vaiheita ja perusteluina olivat kiire ja tärkeysjärjestys. Kokonaissumma lakimiespalveluissa ylitti kilpailutuksen rajan ja lienee hankintalain vastaista. Edellä mainittu lakipalvelun hankinta suoritettiin ilman talousarvion 2020 määrärahaa. Määrärahavaraus tuotiin takautuvasti 3.2.2021 vuoden 2020 talousarvioon "muutoksena

investointiohjelmaan". Päätös Enontekiön lentoaseman hankinnasta tehtiin jo 31.8.2020 "viime hetkellä", joten määrärahan tuomiselle valtuuston käsittelyyn olisi ollut runsaasti aikaa vuonna 2020.

Tarkastuslautakunta kysyy edellä mainittuihin seikkoihin liittyen:

- onko palvelujen ja asiantuntijapalvelujen ostot kilpailutettu?

- onko lentokentän oston liittyviä asioita informoitu riittävästi luottamushenkilöille kesällä 2020 (khal kokouksissa pitkä väli 22.6., 24.8.)

Kunnanvirasto on ollut suljettuna jo reilun vuoden vedoten koronaepidemiaan. Johtavien viranhaltijoiden tavoittaminen on ollut vaikeaa ja joskus mahdotonta. Nyt kun korona-pandemia on helpottanut, niin tarkastuslautakunnan mielestä on syytä miettiä olisiko viraston ovien avaaminen asiakkaitensa eli kuntalaisten vuoksi jo perusteltua. Pitää muistaa, että kuntalaisten palvelujen tulee olla keskiössä ja esim. pienillä arkipäiväisillä asioilla on vaikutusta kunnan imagoon.

Kunnanhallituksen kokouksia on vuoden 2020 aikana ollut 21 kpl. Kokoukset ovat olleet pitkäkestoisia ja määrällisesti niitä on ollut useita. Miten kunnanhallitus kokee kokousten sujuvuuden ja päätöksenteon toimivuuden toteutuvan, toteutuvatko ne? Tarkastuslautakunta näkee positiivisena CaseM -asianhallintaohjelmiston käyttöönoton keväällä 2020. Tällä on erittäin suuri vaikutus mm. kokoustamisiin jatkossa ja tarkastuslautakunta toivookin, että ohjelma otetaan käyttöön sen koko laajuudessaan. Muutos vaatii sekä luottamusmiehiltä että viranhaltijoilta opettelua ja sopeutumistakin mutta muutos ei ole missään nimessä ylitsepääsemätön. Investointi on osa nykyaikaa ja pitää Enontekiön kunnan matkassa digitaalisten palvelujen käyttöönottajana. Lisäksi kunta otti käyttöön sähköisen Säilön, johon vaihteittain viedään arkistoitavia aineistoja.

Todella merkittäviin asioihin lukeutui myös Peltovuoman koulun lakkauttaminen, joka lakkautettiin kunnanvaltuuston päätöksellä sekä Enontekiön Sähkö Oy:n osakkeiden myynti, josta valtuusto päätti joulukuussa 2020.

Kunnan talousarviossa tavoitteena oli, että sairauspoissaolojen määrä Enontekiön kunnassa on koko Suomen kuntien keskiarvoa pienempi. Tämä tavoite saavutettiin, mutta sairauspoissaolojen määrä Enontekiön kunnassa kasvoi edellisvuoteen nähden. Vuonna 2020 oli yhteensä 1930 työpäivää eli 13,8 työpäivää henkilöä kohti (2019: 10,3 työpäivää henkilöä kohti). Tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa, että sairauspoissaolojen määrään tulee jatkossakin kiinnittää huomiota ennaltaehkäisevästi.

Hyvinvointilautakunta

Perusterveydenhuollon toimintakate -2,9 milj. euroa on talousarvion mukainen ja toteuma talousarvioon nähden oli 96,76 %. Alkuperäisen talousarvion mukainen toimintakate oli -2,4 milj. euroa. *Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna budjetti ylittyi siis noin 502 tuhannella eurolla.* Toimintakate heikkeni edellisvuodesta 435 tuhannella eurolla.

Erikoissairaanhoidon toimintakate toteutui vain 84,88 %:sti toteuman ollessa 452 tuhatta euroa talousarviota pienempi. Koronaviruspandemian aiheuttaman poikkeustilan vuoksi kiireettömiä toimenpiteitä on siirretty tulevaisuuteen.

Tarkastuslautakunta kysyy millä toimenpiteillä voidaan vaikuttaa ostopalveluiden kasvavaan kulukehitykseen (esim. erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuolto)?

Hyvinvointikyselystä Enontekiön kunnan henkilöstölle

Enontekiön kunnassa on toteutettu hyvinvointikysely Enontekiön kunnan palkatulle henkilöstölle. Tarkastuslautakunta pitää erityisen hyvänä, että kysely on toteutettu, jotta henkilöstön nykyisestä hyvinvoinnista saadaan käsitys ja jotta voidaan kartoittaa työyhteisön tarpeet sekä suunnitella tulevaa ja yhteisöä tukevia toimia. Kunnan tavoitteena on halu edistää työntekijöidensä hyvinvointia. Kyselyyn vastasi 81 vastaajaa kyselyprosentin ollessa noin 70 %.

Tarkastuslautakunta on tutustunut hyvinvointikyselyn tuloksiin ja nostaa sieltä esille pari asiaa. Kyselyn perusteella vastaajista 49 % totesi esimiehiltä saatavan tuen jossain määrin riittämättömäksi sekä 42 % vastaajista totesi, että kohtelu on jossain määrin tasa-arvoista. **Tarkastuslautakunta kysyy miten näitä sekä muitakin kyselyn tuloksia parannetaan hyvinvoinnin lisäämiseksi? Miten esimiesten johtamista aiotaan kehittää?**

Elinvoimalautakunta

Kehittäminen ja elinvoima

Vuoden 2020 toimintakate TA-arvio muutoksineen alittaa talousarvion 2 tuhannella eurolla. Toimintakuluissa 39 tuhannen ylitys muutetun TA-arvion jälkeenkin, analysointi puutteellinen. TA-arvion 2020 muutosesitykset tuotu valtuuston päätettäväksi pitkälle 2021 puolelle. Viranhaltioiden kolmannelle osapuolelle allekirjoittamista toimeksianto-ostopalvelusopimuksista päätöksenteossa puutteita. Hyvän hallinnon kriteerit toimialalla ei tältä osin täyty vuodelle 2020.

Infrastruktuuri:

Vuoden 2020 toimintakate -161 tuhatta euroa alittaa TA-arvion muutoksineen 27 tuhannella eurolla. Toimintatuotot lisääntyneet merkittävästi, mikä analysoinnissa avattu. Toimintakulut ylittävät TA-arvion muutoksineen -60 tuhannella syyt avattu analysoinnissa. Infrastruktuurin toimintakate laskee edelliseen vuoteen nähden 52 tuhannella eurolla. Investoinnit TA-muutoksineen infralle kuuluvien investointien osalta täytyneet kohtalaisen hyvin, vaikka puutteitakin on. Realismia on syytä lisätä investointien talousarvio-osion osalta (henkilöresurssit, talous).

Tase ja investoinnit

TASE (1000 €)	31.12.2020	31.12.2019	Muutos	Muutos-%
Pysyvät vastaavat	14 442	14 274	168	1,18 %
Aineettomat hyödykkeet	21	0	21	n/a
Aineelliset hyödykkeet	7 039	6 920	119	1,72 %
Sijoitukset	7 381	7 354	28	0,37 %
Toimeksiantojen varat	0	0	0	n/a
Vaihtuvat vastaavat	2 022	961	1 061	110,42 %
Vaihto-omaisuus	11	12	0	-3,69 %
Saamiset	1 796	900	896	99,57 %
Rahat ja pankkisaamiset	214	49	165	336,94 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	16 464	15 235	1 229	8,07 %
Oma pääoma	8 804	8 155	649	7,96 %
Poistoero	38	40	-2	-5,02 %
Pakolliset varaukset	369	369	0	0,00 %
Toimeksiantojen pääomat	36	41	-5	-11,54 %
Vieras pääoma	7 215	6 629	587	8,85 %
Pitkäaikainen	1 403	1 995	-592	-29,67 %
Lyhytaikainen	5 812	4 634	1 179	25,44 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	16 464	15 235	1 229	8,07 %

Tilikauden investointimenot olivat noin 1,7 milj. euroa (2019: 1,0 milj. euroa) talousarvion ollessa 2,6 milj. euroa (2019: 2,0 milj. euroa). Investointien nettototeumaksi suhteessa talousarvioon muodostui 41,8 % (2019: 50,9 %). Suurimmat investoinnit kohdistuivat Liikuntahallin kunnostamiseen (366,5 tuhatta euroa) sekä Enontekiön lentoaseman kiitoradan korjaukseen (901,2 tuhatta euroa). Molempiin saatiin rahoitusosuutta, liikuntahalliin 119 tuhatta euroa ja kiitoratamonttiin täysimääräisesti. Rahoitustuotot näkyvät investointipuolella tulona. Kunnan

talousarviossa oli tavoitteena, että kunnan investointisuunnitelma toteutuu 75 %:sti. Tätä tavoitetta ei saavutettu. Investointien toteuma on ollut useana vuotena peräkkäin huomattavan paljon talousarviossa suunniteltua matalampi.

Investoinnit	TA 2020	Toteuma 2020	Toteuma-%
Investointitulot	1 119	1 038	92,76 %
Investointimenot	-2 650	-1 677	63,30 %
Investoinnit netto	-1 531	-639	41,76 %

Tarkastuslautakunta kysyy, miksi investointien toteuma on vuodesta toiseen talousarviota huomattavasti matalampi?

Enontekiön kunnan omavaraisuusaste on tilikauden lopussa 53,8 % (2019: 53,9 %). Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana 50 %:n ylitystä ja sitä, että kehitys on ollut vastaavanlainen jo useamman vuoden ajan. 50 %:n omavaraisuusastetta voidaankin pitää minimirajana, jonka alle omavaraisuusasteen ei tulisi laskea. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkaantuneisuutta. Ylityksen on mahdollistanut viimeisten vuosien ylijäämäiset tulokset sekä vieraan pääoman vähentyminen.

Kunnan oma pääoma on 8,8 miljoonaa euroa. Muutos edelliseen vuoteen verrattuna on tilikauden ylijäämän, 649 tuhatta euroa, suuruinen. Muita muutoksia kunnan omaan pääomaan ei ole tehty.

Pitkäaikaista lainaa kunnalla on 1,4 milj. euroa. Pitkäaikainen vieras pääoma laski jo viidettä vuotta putkeen, mutta koko kunnan lainamäärä kasvoi tilikaudella, sillä tilikauden aikana nostettiin kuntatodistusohjelman mukainen lyhytaikainen laina 3,0 milj. euroa. Pitkäaikaisen vieraan pääoman kehitys on ollut seuraava vuosien 2018 - 2020 aikana:

2020: 1,4 milj. euroa
2019: 2,0 milj. euroa
2018: 2,6 milj. euroa

Enontekiön kunnalla on lainaa 2.763 euroa asukasta kohden. Lainamäärä on kehittynyt seuraavasti vuodesta 2018 alkaen:

2020: 2.763 euroa
2019: 2.256 euroa
2018: 2.130 euroa

Asukaskohtainen lainamäärä on kasvanut 507 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Tarkastuslautakunnan lisähuomiot:

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomion myös konsernin vastaaviin tunnuslukuihin ja asukaskohtaisessa lainan määrässä tapahtuneeseen muutokseen:

Konsernitilinpäätöksen perusteella konsernilla on asukaskohtaista lainaa 5.577 euroa (2019: 4.938 euroa, 2018: 4.938 euroa, 2017: 5.487 euroa, 2016: 6.230 euroa, 2015: 6.480 euroa, 2014: 5.702 euroa, 2013: 4.808 euroa, 2012: 5.261 euroa). Omavaraisuusaste on vuoden lopussa 40 %, kuten se oli edellisenä vuonnakin. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan myös konsernin tunnuslukujen kehitystä voidaan pitää hyvänä. Suhteelliset tunnusluvut ovat kehittyneet positiivisesti, vaikka tunnuslukujen laskennassa käytettävä asukasmäärä on laskenut jälleen edellisestä vuodesta. Vuoden lopussa Enontekiön kunnassa oli 1.808 asukasta (2019: 1.837 asukasta).

Konsernin omavaraisuusasteen tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. On syytä muistaa, että alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

B) Toiminnalliset tavoitteet

Organisaatiouudistus

Organisaatiouudistuksen prosessi jatkuu. Parhaillaan meneillään on virasto-organisaation uudistus. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että ison kokonaisuudistuksen läpivieminen vaatii ja tarvitsee tehokasta sisäistä ja ulkoista viestintää, jotta tavoitteen kokonaiskuva ei katoa. Kokeilukulttuuria on toteutettu kuluneen valtuustokauden aikana. **Tarkastuslautakunta kysyy millaisia tuloksia kokeilukulttuurilla on saavutettu esim. asiakaskeksyydessä (kuntalaiset, asiakkaat) ja arvioitaessa Enontekiön kuntaa työpaikkana?**

Hankkeet

Tilinpäätösasiakirjassa ei ole huomioitu kokonaisvaltaisesti hankkeita, niiden toteutumista ja kehittämissuunnitelmia. *Tarkastuslautakunnan mielestä jatkossa olisi syytä tehdä yhteenvedo meneillään olevista hankkeista ja niiden vaiheista.*

C) Konsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Konserniyhteisöjen taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin. *Toiminnallisia tavoitteita ei tilinpäätöskirjan perusteella pysty arvioimaan, sillä niitä ei ole arvioitu myöskään tilinpäätöksessä.*

Tarkastuslautakunnan mielestä tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja toteuma tulee esittää tilinpäätöksessä talousarviokirjan mallin mukaisesti. Nykyisellä mallilla vertailua ei voi tehdä suhteessa talousarvioon.

6. Konserniyhteisöt:

- Enontekiön Sähkö Oy:n toiminta on kehittynyt positiivisesti ja toiminta on ollut edelleen tuloksellista huolimatta koronaviruspandemian aiheuttamista haasteista. Tilikauden voitto tilikaudelta oli 824,56 euroa. Yhtiön liikevaihto laski edellisvuodesta noin 7 %. Yhtiön oma pääoma oli tilikauden päättyessä 904 tuhatta euroa. Yhtiössä tehtiin kirjanpitoon korjauksia edellisten vuosien voittovarojen kautta, mikä selittää oman pääoman laskun vertailuvuoteen nähden, vaikka tilikauden tulos oli voitollinen.

Enontekiön Sähkö Oy	2020	2019
Liikevaihto	1 504 868,52	1 612 977,55
Tilikauden tulos	824,56	137 465,87
Oma pääoma	904 464,59	910 105,31

- Enontekiön Kehitys Oy:n toiminta on pienentynyt entisestään. Vuoden 2018 alusta alkaen toimintaa on siirretty kunnalle. Tilikaudelta syntyi tappiota 22 tuhatta euroa. Liikevaihto koostuu pääosin vuokratuotoista. Yhtiön oma pääoma tilikauden päättyessä oli 534 tuhatta euroa.

Enontekiön Kehitys Oy	2020	2019
Liikevaihto	98 765,17	101 067,38
Tilikauden tulos	-22 307,62	-46 951,44
Oma pääoma	534 078,81	556 386,43

- Enontekiön Vesihuolto Oy:n toiminta on hieman pienentynyt vertailuvuodesta. Liikevaihto on laskenut noin 8,5 % vertailuvuoteen nähden. Tilikauden tulos oli kuitenkin 12,9 tuhatta euroa voitollinen ensimmäistä kertaa useaan vuoteen. Yhtiön oma pääoma tilikauden päättyessä oli 1,15 milj. euroa.

Enontekiön Vesihuolto Oy	2020	2019
Liikevaihto	529 835,59	579 498,76
Tilikauden tulos	12 924,48	-4 483,73
Oma pääoma	1 149 604,51	1 136 680,03

- Kiinteistö Oy Ounasmajat sulautui Kiinteistö Oy Enontekiön Kunnan Asuintoihin tilikauden 2020 alusta. Tilikauden voitto oli 6,7 tuhatta euroa. Yhtiön oma pääoma tilikauden päättyessä oli 834 tuhatta euroa, runsas oman pääoman kasvu selittyy fuusiossa syntyneellä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastolla sekä kunnasta nostetulla oman pääoman ehtoosella pääomalinalla.

Kiinteistö Oy Enontekiön kunnan asunnot	2020	2019
Liikevaihto	528 875,42	333 308,40
Tilikauden tulos	6 689,73	0,00
Oma pääoma	834 434,64	511 682,08

- Kiinteistö Oy Enontekiön Virastotalon toiminta jatkui tilikaudella normaalina. Kulut ylittivät kuitenkin talousarvion siten, että tilikauden tulos muodostui 9,4 tuhatta euroa tappiolliseksi. Yhtiön oma pääoma tilikauden päättyessä oli 1,7 milj. euroa. Enontekiön kunnan omistusosuus Kiinteistö Oy Enontekiön Virastotalosta on 87 %, mutta konsernin sisäinen omistus on 100 %, sillä Enontekiön Kehitys Oy omistaa loput 13 %.

Kiinteistö Oy Enontekiön Virastotalo	2020	2019
Liikevaihto	115 890,76	111 065,90
Tilikauden tulos	-9 356,27	-6 512,88
Oma pääoma	1 697 798,35	1 707 154,62

- Asunto Oy Jussaenon toiminta jatkui tilikauden aikana normaalisti. Tilikauden tulos on nolla ja oma pääoma sama kuin vertailuvuonna. Enontekiön kunnan omistusosuus Asunto Oy Jussaenosta on 60 %.

Asunto Oy Jussaeno	2020	2019
Liikevaihto	10 200,00	10 200,00
Tilikauden tulos	0,00	0,00
Oma pääoma	145 414,47	145 414,47

Yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan henkilöstö ja luottamushenkilöt ovat toteuttaneet valtuuston asettamat tavoitteet. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä vastuuvapauden myöntämisestä vastuuhenkilöille. Tarkastuslautakunta muistuttaa vielä lopuksi henkilöstöä ja luottamushenkilöitä hyvästä ja asiallisesta käytöksestä ja toimintakulttuurista.

Enontekiöllä 21. kesäkuuta 2021

Helinä Hautamäki
Puheenjohtaja

Heikki Järvisto, jäsen

Hannu Ranta
varapuheenjohtaja

Ulla-Maija Syväjärvi, jäsen

Alpo Vuontisjärvi, jäsen